

Vincent van Gogh Route - Nuenen

Wandelzoekpagina

Lengte

15 km

Start- en eindpunt

parkeerplaats Nuenen
Vincent van Goghplein
5671 DV Nuenen

Openbaar vervoer

- Bus 322 Hermes
Eindhoven - Uden, Bushalte
Vincent van Goghplein, 5671
DV Nuenen.
- Buurtbus 258 Hermes
Beek en Donk - Nuenen,
Bushalte Vincent van
Goghplein, 5671 DV Nuenen.
- Buurtbus 260 Hermes
Geldrop - Best, Bushalte
Vincent van Goghplein, 5671
DV Nuenen.
- Bushalte ligt aan het
startpunt.

Parkeren

- Parkeerplaats Vincent
van Goghplein, 5671 DV
Nuenen

Horeca

- **restaurant De 3
Gebroeders**
Heuvel 1
5674 RR Gerwen
- **café De Stam**
Gerwenseweg 36
5674 SH Nuenen
- Het centrum van Nuenen
biedt veel mogelijkheden
aan horeca. Onderweg zijn
enkele bankjes en
picknickplekken.

Routemaker

Charles Aerssens

Versiedatum

10-07-2023

Brabantse Kempen

Vincent van Gogh woonde en werkte in Nuenen van 1883 tot 1885. Hij heeft bijna een kwart van zijn totale oeuvre in Nuenen gemaakt. Vele etsen, pentekeningen, schilderijen en zijn eerste meesterwerk 'de Aardappeleters' heeft hij ons als erfgoed nagelaten. Nergens anders als in Nuenen en omgeving bevinden zich zoveel gebouwen, beelden en landschappen, die een directe relatie hebben met Vincent van Gogh. Deze afwisselende rondwandeling in de voetsporen van Vincent van Gogh neemt je mee door de prachtige natuur van de Brabantse Kempen rondom het Kamerven, in de bossen van de Geeneindsche Heide, door verstilde buurtschappen, door het Nuene Broek en het coulisselandschap met zijn typische populierenlaantjes! De wandelroute is een uitgebreide versie van de Van Gogh Route van VisitBrabant.

Maar er kan niet voorbij gegaan worden aan het gevoel, dat Nuenen kosten noch moeite gespaard heeft om 'Vincent van Gogh' in al zijn facetten onder de aandacht te brengen, waarbij commerciële uitbuiting van zijn erfgoed op de loer ligt. Het voert dan ook te ver Nuenen als een openluchtmuseum te bestempelen, want dit zou wellicht een te groot 'Eftelinggehalte' oproepen en dat is zeker niet in de geest van Vincent van Gogh. Hij zou zich in zijn graf omdraaien!

Routebeschrijving verloopt grotendeels via knooppunten van het Wandelroutenetwerk VisitBrabant: Vincent van Gogh Plein - 4 - 36 - 59 - 53 - 52 ..... 50 - ..... 51 - 78 - 89 - 45 - 49 ..... 48 - 36 - Het Park

Routebeschrijving

1 We starten voor deze Vincent van Gogh rondwandeling vanaf de parkeerplaats op het Vincent van Gogh Plein in het centrum van Nuenen. De route vanaf hier rechtsaf door de Margot Begemannstraat. We volgen deze straat tot we naar links De Hovenier inslaan. We volgen dit woonerf met de bocht naar rechts en steken door tot we aan het einde het voetpad op de Beekstraat uitkomen. We staan hier bij het voormalig Raadhuis Nuenen-Gerwen. We wandelen naar links en komen aan het einde van de Beekstraat op de Frankische driehoek van de Berg. Hier staat het allereerste monument dat hier in Nederland is geplaatst voor Vincent van Gogh. Verder zien op dit grasperk Berg een oude imposante lindenboom met een omtrek van 6,50 meter. Er tegenover het kostershuisje, van oorsprong een wevershuisje, dat nu is ingericht als B&B. We verlaten het dorpspleintje bij KNP4 rechtsaf door de Papenvoort en komen even verderop aan het Van Gogh kerkje, een eenvoudig protestants zaalkerkje uit 1824. De route gaat rechtdoor op Papenvoort en bij het Heemhuis passeren we het beeld van Hertog Jan II van Brabant. Aangekomen op de Jan van Amerzoyenlaan slaan we linksaf en op de T-splitsing aangekomen volgen we bij KNP36 rechtsaf de groengele markering op de Lucas van Hauthemlaan tot we KNP59 bereiken.

2 Bij KNP59 gaat de wandelroute linksaf over het fietspad langs het bankje en meteen steken we de waterloop van de Hoidonksebeek over. Op Langelaar rechtdoor steken we de Gerwenseweg over en houden het fietspad naar rechts aan. We bereiken de bebouwing van Gerwen en volgen de ventweg langs de Gerwenseweg tot we voorbij KNP53 op de Heuvel in het centrum van Gerwen bij de Sint Clemenskerk komen. Het infopaneel 4 geeft aan dat Vincent van Gogh hier in december 1883 de Sint Clemenskerk tekent. Hier op de kruising van de Heuvel met de Moorvensedijk en Ruitersweg bij KNP52 staat naast de Sint Clemenskerk in het plantsoen het imposante bronzen beeld 'Het Nederlandse Trekpaard' (1990) van de beeldhouwer Toon Grassens. Op dit punt bij KNP52

verlaten we de Van Gogh Route Nuenen van VisitBrabant en kiezen voor een aangepaste route die ons naar het Kamerven brengt, een heidegebied in de bossen van de Geeneindsche Heide. We wandelen rechtsaf de Moorvensedijk in tot we op de T-splitsing met de Lieshoutseweg komen. De route gaat naar rechts om dan na een paar honderd meter de Lieshoutseweg linksaf over te steken bij plantenkwekerij Van Gennip. We zijn nu op het Moorven. Dit zandpad heeft Vincent van Gogh in april 1884 ook belopen op weg naar het Kamerven, waar hij de pentekening 'Mastbomen in het Ven' gemaakt heeft. Langs de plantenkwekerij en over het zandpad van het Moorven komen we aan het bosgebied van de Geeneindsche Heide.

3 We volgen de groengele routemarkering naar rechts. We wandelen bij KNP50 langs de zuidzijde van het heidegebied met het Kamerven met bossen aan de ene kant en heidevelden aan de andere, waarbij we van de geweldige uitzichten genieten over het heideveld. Tegen de klok in wandelen we rond de heide, passeren KNP1 en bereiken de picknickplek. De route verloopt nu naar links langs de noordoostzijde van de heide waar we zicht krijgen op het Kamerven. Langs het ven wandelen we rechtsaf over het olifant paadje naar de hoger gelegen zitbank en volgen naar rechts het bospad tot we met de bocht naar links op de Lieshoutseweg uitkomen. Linksaf volgen we deze doorgaande weg tot we bij KNP51 komen, op de hoek met de Bosweg. We wandelen nu rechtsaf de Bosweg in en pikken er de Van Gogh Route Nuenen van VisitBrabant weer op! De Bosweg volgend gaat het asfalt na het woonwagenkamp over in een onverhard pad. Op de T-splitsing slaan we linksaf en voorbij KNP78 rechts aanhoudend bereiken we het kleine buurtschap Rullen met enkele cultuurhistorische langgevelboerderijen en een Frankische driehoek met brandkuil. Aan de brandkuil is een picknickplek.

4 Bij deze brandkuil negeren we de doodlopende weg aan de linkerzijde en volgen het asfalt rechtsaf. Aangekomen bij KNP89 wandelen we rechtdoor en houden de richting naar KNP45 aan. Na een tiental meters gaat de route linksaf (Weindelenbeemd) en met de bocht naar rechts wandelen we bij de straatnaam Weindelenbeemd linksaf. We lopen deze veldweg helemaal uit tot we op een Y-splitsing komen, waar we links aanhouden. Een bordje geeft aan dat we op de Evert de Vriesdreef wandelen. We volgen de Evert de Vriesdreef naar links, die in de bocht naar rechts overgaat als verharding. Zo komen we aan de Broekdijk, de doorgaande weg van Nuenen naar Nederwetten. We steken de Broekdijk over en wandelen langs KNP45 rechtdoor het natuurgebied Nuenens Broek in. De route leidt ons naar de Hooidonksebeek en we slaan er voor de brug naar rechts over het oeverpad. Wandelend op het oeverpad langs de gegraven loop van Hooidonksebeek worden we naar links over een bruggetje afgeleid. De markering voert ons op het volgend traject slingerend door het dichte Nuenens broek tot we aan de zuidkant op de Houtrijtdreef aan het open kleinschaliger landbouw gebied Paaihurken komen. We wandelen tegen de klok rond Paaihurken en negeren bij KNP49 op de T-splitsing de Helsestraat (rechts). Hier gaat het onverharde pad rechtdoor over in asfalt. Even verderop slaan we voor het bord Nuenen linksaf. Het Frankrijk in en volgen het populierenlaantje tot de eerste mogelijkheid om rechtsaf het paadje naast het asfalt in te slaan.

5 Zo komen we in een klein natuurgebied bij een poel en een tweetal 'boerenbanken', een uitnodigende plek voor een pauze! Weer op pad wandelen we langs het infopaneel, steken het asfalt (Broek) over en volgen de groengele routemarkering via het smalle paadje langs de tennisbanen tot we na de bocht rechtsaf op de steile oever van de Hooidonksebeek bij KNP48 uitkomen. Rechttuit gaat de route over het onverhard Roosdonken pad langs de idyllisch Biologische Tuin Nuenen, van oudsher ook wel de 'Diaconietuin'. Even verderop naaar links het pad volgend komen we op de Broekdijk, die we oversteken. Het populierenlaantje leidt ons naar

rechts en we komen uit op de Gerwenseweg. We steken over en wandelen rechtsaf om dan meteen linksaf het veldweggetje in te slaan dat door de akker slingert langs korenmolen De Roosdonck tot we aan de bosrand staan, waar we over de Hooidonksebeek bij de stadsvijver in het Baron van Hardenbroekpark komen. Onze route gaat rechtsaf langs de vijver en over het bruggetje, waar een aftakking van de Hooidonksebeek door de vijver stroom. Na het bruggetje linksaf door de Jonkheer Marcus van Gerwenlaan en aan het einde rechtsaf de Hugo van Berckellaan inslaan. Voorbij het Avia tankstation wandelen we linksaf de Berg in.

6 De Berg is door het groot aantal monumentale panden beeldbepalend voor het historisch stedenbouwkundige tijdslijn van Nuenen. Naast (verbouwde) wevershuisjes uit de tijd van Vincent van Gogh vinden we er ook de woningen van de gegoede burgerij. Zo komen we aan het vernieuwde Van Gogh Village Museum. In dit museum, dat gehuisvest is in het voormalige gemeentehuis uit 1874 en onlangs is uitgebouwd, wordt het verblijf van de Vincent van Gogh gedocumenteerd in beeld en geluid. Er tegenover staat de Oude Pastorie, hier heeft de familie Van Gogh gewoond en Vincent heeft er in het washok achter de pastorie zijn eerste atelier. Naast de Oude Pastorie ligt de statige Villa Nune Ville van de oud dominee Willem Lodewijk Begemann (1804-1876). Het is het ouderlijk huis van Margot Begemann, de vrouw met wie Vincent van Gogh een dramatische liefdesrelatie beleefd heeft. Aan het eind van deze straat door het historisch centrum van Nuenen komen we aan het Park, een groot driehoekig plantsoen.

7 Het Park is tevens de naam van de straat rondom dit plantsoen. Oorspronkelijk heet dit gebied Heieind, een grasveld met een drinkkuil voor het vee waaraan een brouwerij, een herberg en een schuurkerk lagen. Als je het parkje betreedt, wordt je begroet door Vincent van Gogh en voorbij het vijvertje kom je op een bijzondere plek. Je komt aan de driedimensionale uitvoering in brons van Vincent van Goghs meesterwerk 'De Aardappeleters'. Hier eindigt we onze Vincent van Gogh wandelroute door Nuenen en omgeving. Het

is tevens de plek om deze Vincent van Gogh rondwandeling nog eens te evalueren. We kunnen concluderen dat dat Nuenen voor deze verrassende Vincent van Gogh rondwandeling kosten noch moeite gespaard heeft om de korte periode dat Vincent van Gogh in Nuenen woonde en met zijn eerste meesterwerk 'de aardappeleters' de aanzet gaf tot zijn omvangrijk oeuvre, in al zijn facetten onder de aandacht heeft weten te brengen. Maar we kunnen niet voorbij gaan aan

het gevoel, dat commerciële uitbuiting van het erfgoed van Vincent van Gogh op de loer ligt. Het voert ook te ver Nuenen als een openluchtmuseum te bestempelen, want dit zou wellicht een te groot 'Eftelinggehalte' oproepen en dat is zeker niet in de geest van Vincent van Gogh. Hij zou zich in zijn graf omdraaien!

Omgevingsinformatie

Margot Begemannstraat

Hier worden we al meteen geconfronteerd met het Nuenen van Vincent van Gogh. Het is deze Margot Begemann waarop Vincent in 1884 verliefd wordt, maar de families werken hun verhouding tegen. De toch al zenuwachtige Margot raakt daarvan zo in de war dat ze vergif inneemt. Vincent brengt haar naar de dokter en als zij in Utrecht herstelt van deze zelfmoordpoging, denkt hij er serieus over na om met haar te trouwen. Maar zover is het nooit gekomen.

Voormalig Raadhuis Nuenen-Gerwen

Het in de muurankers aangebrachte jaar 1734 geeft het bouwjaar weer van het eerste 'Huys voor Schout en Scheepenen van Nuenen-Gerwen'. De entree, bestaande uit een besneden lijst op een hardstenen sierstuk en stoep, geeft aan dat het een voor die tijd voornaam gebouw was. Na de samenvoeging in 1821 van Nederwetten met de gemeente Nuenen-Gerwen is het raadhuis voor de gemeente Nuenen, Gerwen en Nederwetten in gebruik geweest tot 1874. In dat jaar doet de gemeente het raadhuis in een openbare verkoop van de hand voor 815 gulden. Linnenfabrikant Louis Linders vestigt er een textielweverij in. Vanaf 1910 is het in gebruik als café, 'Het Versleten Verstand' genoemd, en daarna als winkel en woonhuis. Nu is er de B&B Van Gogh Cottage gevestigd.

Monument Vincent van Gogh

Het is allereerste monument dat in Nederland is geplaatst voor Vincent van Gogh op initiatief van onder anderen Berlage en Mondriaan. Het monument is gemaakt door Hildo Krop en onthuld op 30 juli 1932. Het beeld bestaat uit een molensteen van een Beierse zwerfsteen met erop een basaltblok uit Zuid-Frankrijk, waarin daarin een stralende zon gebeiteld is. Het verbindt zo de donkere Nuenense periode met het lichte Frankrijk. Op de rand van de molensteen staat de inscriptie: 'In dit dorp werkte Vincent van Gogh dec. 1883 - nov. 1885'. Met dit monument krijgt Vincent van Gogh, veertig jaar na zijn overlijden, in Nuenen de erkenning als meesterschilder.

Oude imposante lindendboom

Het plantjaar is moeilijk te schatten, omdat deze linde hol is. Men denkt dat de boom is geplant tussen 1400 en 1600. In het verleden was dit de Dingboom van Nuenen, waaronder recht werd gesproken. Deze etagelinde werd vroeger meestal in drie verdiepingen gesnoeid. De bovenste symboliseerde het goddelijke, de middelste het gezag en de onderste de gewone burgerij. Zo wist eenieder wat zijn plaats was. In Nuenen ontbrak een van deze drie etages. De bovenste laag is geheel gesnoeid in de jaren negentig van de vorige eeuw. Een grootscheeps reddingsplan heeft kunnen voorkomen dat de stam het loodje legt. Imposant is hij nog steeds met zijn omtrek van 6,50 meter.

Kostershuisje

Het is van oorsprong een wevershuisje. In de jaren tachtig van de negentiende eeuw zijn er veel thuiswevers in Nuenen, die in huis hun weefgetouw hebben. Het is zeker dat Vincent van Gogh contact heeft met meerdere wevers, die model voor hem staan als hij in de eerste helft van 1884 een kleine dertig schilderijen en tekeningen van deze handwerkers maakt. Zo kent hij dit wevershuisje niet alleen van buiten, maar ook van binnen. Het pand is vermoedelijk in 1763 als wevershuis gebouwd. Na diverse eigenaren koopt wever Willem van der Burg de woning in 1869, waarna het een eeuw lang in familiebezit blijft. Later is het 'kostershuisje' genoemd, omdat de koster-organist Willem van der Burg van de Protestantse kerk hier woont. Van 1916 tot 1967 woonde zijn dochter Mien er als kosteres. In 2018 is het pand geheel gerenoveerd waarbij kenmerkende elementen, zoals de originele lemen schoorsteen en de kapconstructie, zichtbaar zijn gemaakt. Nu is het kosterhuisje ingericht als B&B.

Van Gogh kerkje

Het eenvoudig Protestants zaalkerkje stamt uit 1824. Na de Vrede van Munster (1648) aan het einde van de 80-jarige Oorlog is de Hervormde Gemeente van Nuenen gesticht en krijgt ze de beschikking over de oude Sint Clemenskerk, die van de Katholieken is overgenomen. Als die kerk in 1799 aan de Katholieken wordt teruggegeven, houdt de kleine Hervormde Gemeente de kerkdiensten in de pastorie. Deze situatie duurt tot 1808 en daarna wordt in de jaren 1824-1826 aan de Papenvoort de Nederlands Hervormde kerk, het 'Van Gogh kerkje' gebouwd. Hier was Theodorus van Gogh, de vader van Vincent predikant van 1882 tot aan zijn dood in 1885. Tijdens de periode van 1883 tot 1885, als Vincent van Gogh in Nuenen woont en werkt heeft hij meermalen als schets of schilderij het kerkje vastgelegd. Zo maakt hij op 3 februari 1884 een schilderij van dit kerkje voor zijn moeder. Later, na de dood van zijn vader in maart 1885, heeft hij dit werk overschilderd en er rouwende figuren aan toegevoegd. Het schilderij is in 2002 gestolen uit het Van Gogh Museum in Amsterdam. In het najaar van 2016 is het terug gevonden in een maffiahuis in de buurt van het Italiaanse Napels. Het is nu, na restauratie, weer te bewonderen in het Van Goghmuseum in Amsterdam.

Beeld Hertog Jan II van Brabant (1275 - 1312)

Hertog Jan II van Brabant, bijgenaamd 'de Vreedzame', staat op een natuurstenen sokkel met een zwaard in de handen en op zijn borst het gekleurde wapen van de Hertogen van Brabant uit het Leuvense Huis. Het beeld herinnert aan het feit dat Hertog Jan II van Brabant op 4 december 1300 aan de inwoners van Nuenen-Gerwen het recht verleent om de gemeenschappelijke gronden te gebruiken en de grenzen van het (toenmalige) Nuenen-Gerwen zijn vastgesteld. Bovendien geeft hij hen de mogelijkheid om in te grijpen, als er van hun gronden misbruik werd gemaakt. Het beeld is een geschenk van de Stichting Nuenen ter gelegenheid van die 700 jaar gemeenterechten Nuenen-Gerwen. Het beeld is op 23 april 2001 officieel onthuld.

Sint Clemenskerk Gerwen

Deze oude Sint Clemenskerk is vermoedelijk rond 1440, gebouwd in de stijl van de Kempische gotiek, als de Benedictijnen, die een bijzondere verering hadden voor de heilige Clemens, hier een parochie stichten. Na een brand in 1612 wordt de kerk herbouwd. In de 17e eeuw wordt de kerk door de Protestanten geconfisqueerd en tijdens de bezetting van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden door de Franse Generaal Jean-Charles Pichegru (1761-1804) wordt de kerk in 1794 als paardenstal ingericht, waarvoor als ingang een doorgang wordt uitgehakt voor de paarden. Dit is nog te zien is aan de buitenmuur van het priesterkoor. Na 150 jaar Gereformeerde onderdrukking krijgen de Gerwense Katholieken in 1798 het recht om hun verwaarloosde kerk weer in bezit te nemen. Tussen 1887 en 1889 krijgt de kerk een Neo-Gotisch interieur en worden gebrandschilderde ramen aangebracht. Met de bouw van een nieuwe en grotere Sint Clemenskerk in 1967 komt deze kerk leeg te staan en is aan verval en vandalisme overgegeven. In 1983 wordt de kerk gerestaureerd door de conservatieve Rooms-Katholieke stichting van leken, de Priesterbroederschap Sint Pius X en krijgt zo een nieuwe bestemming als priorij. Voor deze kerk staat een bronzen beeld 'Het Nederlandse

Trekpaard' (1990) van de uit Gemert afkomstige beeldhouwer Toon Grassens. Dit bronzen standbeeld staat op een bakstenen plateau, waarin een plaat is aangebracht met de tekst: 'Het Nederlandse Trekpaard, aangeboden aan de Gemeente Nuenen c.a. door de Stichting Centrale Veulkenuring Gerwen, t.g.v. het 30- jarig bestaan Gerwen, 3 nov. 1990, Beeldhouwer A. Grassens Gemert'.

Evert de Vriesdreef

Deze zonderlinge Evert de Vries (1888-1962) woont destijds in zijn boerderij aan het Hool en dwaalde met zijn schapen en honden door het buitengebied van Gerwen. Men vermoedde dat hij een schat bewaarde, maar na zijn dood blijkt die 'schat' een liefdesbrief te zijn van een meisje met wie hij geen relatie kreeg. Hij leeft als kluisenaar met het gebroken hart. Na zijn dood zijn zijn graf en zerk bewaard gebleven. Het kruisbeeld, dat lange tijd niet op het graf gestaan, maar achter tegen het urnenhuis, is weer terug geplaatst op de Gerwense begraafplaats De Huikert.

WOII - Oorlogsnacht 27 - 28 augustus 1942

In de nacht van 27 op 28 augustus 1942 tijdens WOII zijn nabij de Broekdijk de Poolse Bevelvoerder Flight Lieutenant Antoni Wladyslaw Kiewnarski (1899-1944) en Bommenrichter Sergeant Tadeusz Jan Frankowski (1920-1996) met hun parachute gelande. Ze zijn bemanningsleden van de Vickers Wellington Mark IV, SM-D, Z1245 van het 305 Polish Bomber Squadron. Deze bommenwerper is vertrokken vanaf RAF vliegbasis Hemswell in Engeland voor een missie naar Kassel in Duitsland en wordt op de terugweg bij Eindhoven neergeschoten door Hauptmann Siegfried Wandam (1916-1945) van het 3./NJG 1, die vanaf vliegveld Venlo met een Messerschmitt Bf 110 F-4 vliegt. Het toestel stort brandend neer bij Woensel en hierbij komen Pilot Sergeant Jan Pytlak (1918-1942), Radiotelegrafist Sergeant Feliks Gawlak (1918-1942) en Schutter Flight Sergeant Jozef Janik (1916-1942) om het leven. Zij worden begraven op het oorlogskerkhof Woensel. Sergeant Tadeusz Jan Frankowski weet te ontsnappen en Flight Lieutenant Antoni Wladyslaw Kiewnarski wordt gevonden met een gebroken enkel en overgedragen aan de Duitsers. Hij komt terecht in het beruchte krijgsgevangenkamp Stalag Luft III in Polen. Hij raakt betrokken bij diverse vluchtpogingen en weet op 24 maart 1944 met 75 anderen via een tunnel uit het kamp te ontkomen. Deze ontsnapping vormt later de basis voor de beroemde oorlogsfilm 'The Great Escape' (1963). Antoni Wladyslaw Kiewnarski wordt snel opgepakt en door de Gestapo op 30 maart 1944 geëxecuteerd.

Natuurgebied Nuenens Broek

Vroeger was dit een moerasgebied waar de bodem uit Brabantse leem bestaat, die ondoordringbaar is voor water. In de sloten zie je dan ook een kenmerkende roestbruine kleur, die duidt op de aanwezigheid van ijzer. Tussen 1932 en 1935 zijn in het Nuenens Broek populieren voor de klompen- en luciferindustrie op rabatten aangeplant en waterlopen tussen de rabatten gegraven, die dienen om het gebied te ontwateren. Tegenwoordig is het gebied in het bezit van Brabants Landschap en wordt het opnieuw teruggebracht in een meer natuurlijke staat. Dit betekent dat op sommige plaatsen populieren worden gekapt, dood hout blijft liggen en elzen, eiken, en gewone vogelkers zijn aangeplant of spontaan opgroeien

Hooidonksebeek

Deze zijbeek van de Dommel is in de bovenloop ontstaan uit het samenvloeien met de Luchense Wetering, die op de Luchense Heide ontspringt bij Mierlo. De beek wordt onder het Eindhovens Kanaal door geleid, loopt door Nuenen en mondt bij Nederwetten in de Dommel uit, iets ten noorden van de Hooidonkse watermolen. Delen van de beek worden op oude kaarten Prinsche Wetering, Papenvoortsche Loop en Lissenvensche Loop genoemd. Hoewel de Hooidonksebeek in 1932 rechtgetrokken is, maakt ze hier en daar toch een schilderachtige indruk, zoals in het Nuenens Broek en in Nuenen waar de waterloop door de vijver in het Baron van Hardenbroekpark stroomt. Sinds 2007 zijn delen van de beek heringericht als ecologische verbindingzone. Op enkele plaatsen wordt Eenbes, Grote Keverorchis en Heksenkruid aangetroffen. Opvallend is de aanwezigheid van Gevlekte Aronskelk, een zeldzaamheid in deze regio. In de lente staan er heel veel sneeuwklokies.

Boerenbanken

Aan een vennetje aan de rand van het Nuenens Broek vinden we een tweetal 'boerenbanken'. De 15 meter lange betonnen kunstwerken zijn geïnspireerd op het nummer 'Hee gaode mee' van Gerard van Maasakkers en gerealiseerd door het Nuenense beeldhouwerscollectief Passie. Op iedere bank staat een grote foto van een boerenfamilie, die in het Nuenens Broek actief was. Bij een bepaalde lichtval zijn de afgebeelde oude boerenfamilies Habraken en Van Eijk duidelijk herkenbaar. Hun afbeelding op de banken is een spel van licht en schaduw, dat ontstaat door meer of minder diep uitgefreesde ribbetjes. Deze fotogravure heeft iets weg van het aloude toverplaatje dat een afbeelding door beweging tot leven brengt. Een ideale plek voor een pauze!

Korenmolen De Roosdonck

Deze ronde stenen bovenkruier is gebouwd in 1834. In 1883 stort op deze plek de stellingmolen in aanbouw in en men besluit bij de herbouw in 1884 te kiezen voor een beltmolen. Maar die wordt smaller, omdat na het ongeluk het geld op is en snel een nieuwe molen gebouwd moet worden, waarbij kostenbesparend te werk is gegaan door minder stenen te gebruiken. Korenmolen De Roosdonck, waarvan de benaming verwijst naar het gebied waarin de molen staat: de Roosdonken, kenmerkt zich daarom door een slanke romp met een kleine kap. De vlucht van de wieken heeft daarentegen maar liefst een breedte van ruim 26 meter. In 1959 raakt De Roosdonck buiten bedrijf en treedt verval in. Om de molen te kunnen behouden, koopt de gemeente Nuenen de molen in 1970 en er worden in de loop der jaren aan de molen restauraties uitgevoerd. Rond 1990 komt de windkorenmolen weer in particuliere handen en wordt de stichting Vrienden van De Roosdonck opgericht. Als Vincent van Gogh in 1884 in Nuenen komt wonen, is korenmolen De Roosdonck net in bedrijf. Hij heeft de korenmolen meermaals getekend en geschilderd. In zijn pentekeningen is de identificatie niet altijd met zekerheid vast te stellen, omdat Vincent ook een andere molen heeft vastgelegd en hij niet altijd naar de werkelijkheid tekent of uit het hoofd in het atelier. Maar de beeld van de molen doet bij een aantal tekeningen vermoeden dat het om De Roosdonck gaat, zoals de pentekening 'Korenveld met maaier en schovenbindende boerin' en 'Korenveld met korenschelven en een molen'.

Nuenen - Oude Pastorie

De pastorie is gebouwd in 1764 voor de huisvesting van de Hervormde predikanten. Dit jaartal is nog altijd te lezen op de muurankers in de voorgevel. Hier heeft de familie Van Gogh gewoond van 1882 tot 1886, als vader van Vincent van Gogh, Theodorus van Gogh, predikant is in de Hervormde Gemeente. Vincent heeft er in het washok achter de pastorie zijn eerste atelier. De diepe achtertuin is een geliefde plek voor hem en hij legt de tuin veelvuldig vast in een reeks pentekeningen. Naast de oude pastorie ligt de statige Villa Nune Ville van de oud dominee Willem Lodewijk Begemann (1804-1876) met karakteristieke hoekpilasters, lijstgevel en vensteromlijstingen. Het is het ouderlijk huis van Margot Begemann, de vrouw met wie Vincent van Gogh een dramatische liefdesrelatie beleefd heeft.

Nuenen - Sint Clemenskerk en Sint Elisabethklooster

Aan het Park wordt in 1871 op de plaats van de voormalige schuurkerk de huidige Sint Clemenskerk gebouwd naar een ontwerp van de Duitse architect Carl Weber. De driebeukige bakstenen kruisbasiliek met 60 meter hoge westtoren is gebouwd in een traditionalistische, eclectische stijl met elementen uit de Romaanse en de Gotische bouwkunst. In 1910 zijn aan de kerk kapellen en een sacristie aangebouwd en tussen 1960 en 1970 wordt het interieur aangepast aan de denkbeelden uit die tijd. Aan de overzijde van dit plantsoen verrijst in 1887 het Sint Elisabethklooster, waar de Zusters van Jezus, Maria en Jozef zich met de ziekenzorg bezig houden en het grasveld in gebruik hebben als bleekweide. Als in de jaren 80 van de vorige eeuw het klooster niet langer in gebruik is als ziekenhuis, wil men het slopen. Maar dit wordt voorkomen door het op Rijksmonumentlijst te plaatsen en er een sociaal cultureel centrum in onder te brengen. Nu is in dit pand Theater Het Klooster gehuisvest.

Beeld Vincent van Gogh

Bij het betreden van het Park kijkt Vincent van Gogh met zijn tekenpen in de hand en schetsboek onder de arm op je neer vanaf een zware carbonische kalkstenen sokkel. Op deze steen is een plaat aangebracht met de tekst: 'En het Brabant dat men gedroomd heeft, daar komt de werkelijkheid soms al heel dichtbij' Vincent van Gogh - brief 368 - 15 mei 1884'. Dit beeld van Klaas van Rosmalen is geplaatst ter gelegenheid van het feit dat het in 1984 honderd jaar geleden is dat Vincent van Gogh in Nuenen gewoond en gewerkt heeft. Het is onthuld door de toenmalige Commissaris der Koningin Dries van Agt en gemaakt in opdracht van de Stichting 'Nuenen-100 jaar van Gogh'.

'De Aardappeleters'

Dominant in het Park aanwezig is de driedimensionale uitvoering in brons van Vincent van Goghs meesterwerk 'De Aardappeleters'. Het is een ontwerp van de Eindhovense kunstenaar Peter Nagelkerke en onthuld op 9 december 2015. Het staat op een eenvoudige laagdrempelige sokkel met tegelpatroon. In de sokkel is een 'tijdscapsule' geplaatst met foto's, documenten en voorwerpen uit 2015, die pas in 2145 geopend mag worden! Als bezoeker kun je plaats nemen op een lege stoel, waaraan een schilders kiel hangt met op de grond ernaast het schilders kistje, die precies staat in het perspectief, hoogte en kijkhoek van het schilderij van waaruit Vincent van Gogh de aardappeleters heeft geschilderd!

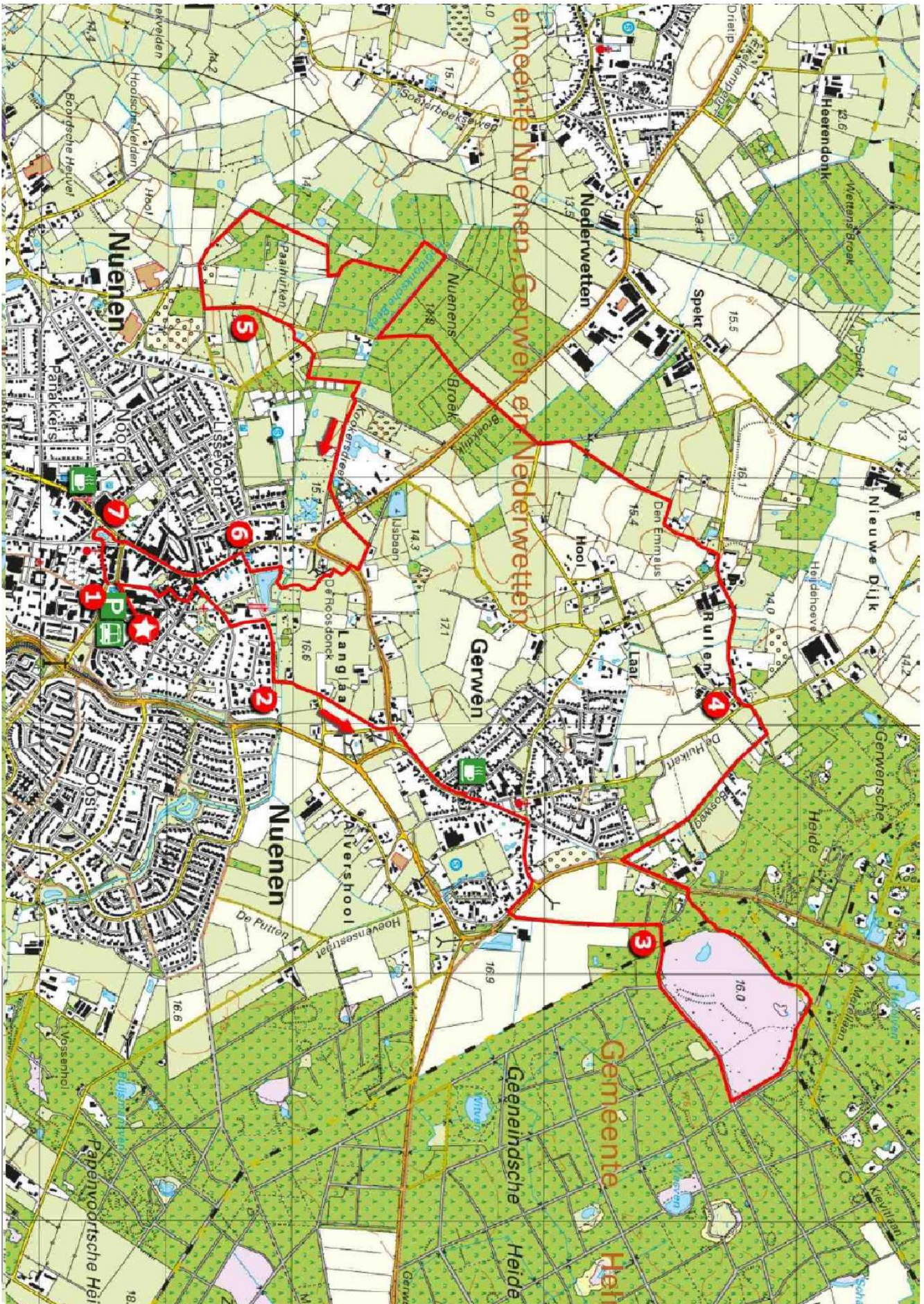

Vincent van Gogh Route - Nuenen, 15 km

WandelZoekpagina

Aangemaakt voor: Charles Aerssens

Copyright Topografische Dienst Kadaster, Emmen